

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันรสนิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนไปโดยคำนึงถึงการบริโภคเพื่อสุขภาพยิ่งขึ้น รวมถึงการเลือกซื้ออาหารที่มีมาตรฐาน ได้แก่ อาหารปลอดภัย การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ ยกตัวอย่าง เช่น มาตรฐาน ThaiGAP, GLOBALGAP, GMP, HACCP, ISO 14001, ORGANIC FOOD เป็นต้น ทำให้ผู้ผลิตจะต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และตามความต้องการของผู้บริโภค (สำนักส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์, 2555)

เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยนั้นมีมานานกว่า 20 ปีแต่ก็ยังถือว่าอยู่ในขั้นเริ่มต้นการขยายตัว ในภาคการผลิต ส่วนใหญ่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มเกษตรกรหรือผู้ประกอบการรายใหญ่เข้ามาในตลาดแต่เป้าหมายสำคัญยังเป็นการผลิตเพื่อส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศมากกว่าการจำหน่ายในประเทศจนกระทั่งในปี 2545 ผู้บริโภคในประเทศเริ่มหันมาเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์แทนผลิตภัณฑ์เกษตรแบบเดิมมากขึ้น เริ่มมีผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์วางจำหน่ายตามซูเปอร์มาร์เก็ตด้วยราคาที่สูงกว่าผลิตภัณฑ์แบบเดิมร้อยละ 20 ถึง 50 ต่อมาปี 2548 รัฐบาลให้ความสำคัญกับระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์มากขึ้นทำให้ตลาดเกษตรอินทรีย์ในไทยมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 145 จากปี 2545 โดยผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับความนิยมมีทั้ง ผัก ผลไม้อบแห้ง น้ำผลไม้ น้ำกะทิ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว (กรุงเทพฯธุรกิจออนไลน์, 2555) จากการสำรวจของมูลนิธิสายใยแผ่นดินพบว่าผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองของผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ไทยส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์พืช และผัก (มูลนิธิสายใยแผ่นดิน, 2555) ส่วนทางด้านปศุสัตว์ แม้จะมีการผลักดันจากหน่วยงานของรัฐ มีการจัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เกษตรอินทรีย์เล่ม 2: ปศุสัตว์อินทรีย์ขึ้นมาก็ตาม แต่การทำปศุสัตว์อินทรีย์นั้นก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย จากข้อมูลของกรมปศุสัตว์ แสดงให้เห็นว่ามีผู้ผลิตเพียง 11 ราย ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (กรมปศุสัตว์, 2557)

สุกรเป็นสินค้าที่ประเทศไทยผลิตและบริโภคในประเทศในสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับสินค้าปศุสัตว์อื่นๆ จากสถิติของกรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีจำนวนสุกรที่มาเป็น

อาหารตามอาชญาบัตรปี พ.ศ. 2554 จำนวน 6,129,127 ตัว ในขณะที่จำนวนโค และกระบือ ที่ฆ่าเป็นอาหารตามอาชญาบัตรปีพ.ศ. 2554 มีเพียง 565,272 และ 91,837 ตัว ตามลำดับ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเชียงใหม่, 2554) จังหวัดเชียงใหม่ถือเป็นจังหวัดที่มีจำนวนสุกรมากที่สุดในภาคเหนือตอนบนคือ 362,295 ตัว หรือคิดเป็นร้อยละ 33.94 จากจำนวนสุกรในภาคเหนือตอนบนทั้งหมด 1,067,507 ตัว (สำนักงานปศุสัตว์ เขต 5, 2555) จังหวัดเชียงใหม่มีเครือข่ายขององค์กรเกษตรกรและผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์อยู่หลายกลุ่ม อาทิเช่น สมาชิกศูนย์ศึกษาและพัฒนาเกษตรอินทรีย์เรน โบว์ฟาร์ม (องค์กรพัฒนาเอกชน) กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านดอนเจียง เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมนั้นทำการปลูกพืชผัก ผลไม้ และข้าวอินทรีย์ จนเมื่อในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการรวมกลุ่มกันของกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 6 กลุ่มเพื่อก่อตั้งเครือข่ายปศุสัตว์อินทรีย์ (หนังสือพิมพ์บ้านเมือง, 2555) แสดงให้เห็นว่า นอกจากสินค้าทางการเกษตรที่เป็นพืชผักแล้ว เกษตรกรยังให้ความสนใจในการทำปศุสัตว์อินทรีย์ด้วย อีกทั้งจังหวัดเชียงใหม่มีการวางแผนยุทธศาสตร์อาหารปลอดภัย โดยตั้งเป้าหมายในปี 2554 - 2559 จะทำให้เชียงใหม่เป็นเมืองเกษตรปลอดภัยให้ได้ทั้งจังหวัด พร้อมๆกับการดำเนินงานแบบชุมชนการผลิตเกษตรอินทรีย์ในระยะยาว (สำนักงานประชาสัมพันธ์ เขต 3, 2555) ดังนั้นจังหวัดเชียงใหม่จึงเป็นตลาดที่น่าสนใจสำหรับเนื้อสุกรอินทรีย์

การทำปศุสัตว์อินทรีย์เป็นการเพิ่มมูลค่าให้สินค้า และหลีกเลี่ยงการกีดกันทางการค้าโดยอ้างสารตกค้างในผลิตภัณฑ์นอกจากนี้ยังเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่สู่กลุ่มลูกค้าระดับบนอีกด้วยที่ผ่านมามีความต้องการบริโภคอาหารอินทรีย์ขยายตัวมากขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ แต่เนื่องจากเกษตรอินทรีย์เป็นตลาดสินค้าเฉพาะกลุ่ม (segmentation market) ผู้บริโภคจึงเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ความตระหนักในด้านสุขอนามัยและมีกำลังซื้อค่อนข้างสูง ขณะเดียวกันเกษตรอินทรีย์ยังมีข้อจำกัดในการผลิตซึ่งยังไม่สามารถผลิตในลักษณะเกษตรกรรมขนาดใหญ่ได้ ทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาสูง (positioning magazine, 2551) แต่เนื่องจากผู้บริโภคไม่สามารถแยกความแตกต่างด้านคุณภาพระหว่างสินค้าทั้งสองชนิดได้ เพราะสินค้าอินทรีย์นั้นถือเป็น credence goods (สินค้าที่ผู้บริโภคไม่สามารถทราบถึงคุณภาพของสินค้าได้แม้ภายหลังจากการบริโภค) (จรินทร์, 2549) จึงมีผู้บริโภคน้อยรายที่เต็มใจจะจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้านี้

ดังนั้นเพื่อสร้างความมั่นใจให้เกษตรกรผู้ผลิตสุกรอินทรีย์ว่าเนื้อสุกรอินทรีย์ที่ผลิตขึ้นมานั้นจะมีตลาดรองรับ ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงราคาส่วนต่างที่ผู้บริโภคเต็มใจจะจ่ายนั้นคุ้มค่ากับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น จึงควรศึกษาระดับราคาส่วนต่างของเนื้อสุกรอินทรีย์เทียบกับเนื้อสุกรธรรมดา รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเนื้อสุกรอินทรีย์เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกร

นำไปใช้ในการตั้งราคาเนื้อสุกรอินทรีย์ที่เหมาะสม รวมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์ก่อนที่จะเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาส่วนต่างราคาระหว่างเนื้อสุกรอินทรีย์เปรียบเทียบกับเนื้อสุกรธรรมดาที่
ผู้บริโภครู้ใจจ่ายของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับเนื้อสุกรอินทรีย์ของผู้บริโภค
ในจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่มีความสนใจผลิตสุกรอินทรีย์ ตลอดจนกลุ่มธุรกิจการค้าที่สนใจใน
ผลิตภัณฑ์สุกรอินทรีย์สามารถใช้เป็นแนวทางในการทำการตลาดสุกรอินทรีย์ การตั้งราคา และพัฒนา
ผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ให้ผู้บริโภคพึงพอใจจากการได้บริโภคสินค้าเนื้อสุกร
อินทรีย์ที่ตรงกับทัศนคติความต้องการ และเพื่อทราบระดับราคาส่วนต่างที่ผู้บริโภครู้ใจจ่ายสำหรับ
สินค้าสุกรอินทรีย์เมื่อเทียบกับสุกรธรรมดา อันนำไปสู่การขยายตัวด้านการผลิตและการตลาดสุกร
อินทรีย์ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันและอนาคต

1.4 นิยามศัพท์

ความเต็มใจที่จะจ่าย คือ ความพึงพอใจที่แสดงออกในรูปของตัวเงินที่ผู้บริโภครู้ใจที่จะจ่าย
ราคาส่วนต่างเพิ่มขึ้นสำหรับเนื้อสุกรอินทรีย์เปรียบเทียบกับเนื้อสุกรธรรมดา

เกษตรอินทรีย์ (organic agriculture) หมายถึง ระบบการจัดการการผลิตด้านการเกษตรแบบ
องค์รวมที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศรวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้
วัสดุ ธรรมชาติหลีกเลี่ยงการใช้วัตถุสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ ที่ได้มา
จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรม (genetic modification) หรือพันธุวิศวกรรม (genetic engineering)
มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตร
อินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและ
อาหารแห่งชาติ, 2546)

ปศุสัตว์อินทรีย์ (organic livestock) หมายถึง ระบบการจัดการผลิตปศุสัตว์ที่มีความสัมพันธ์กลมกลืนระหว่างผืนดินพืช สัตว์ที่เหมาะสม เป็นไปตามความต้องการทางสรีระวิทยาและพฤติกรรม สัตว์ที่ทำให้เกิดความเครียดต่อสัตว์น้อยที่สุด ส่งเสริมให้สัตว์มีสุขภาพดีเน้นการป้องกันโรคโดยการจัดการฟาร์มที่ดี หลีกเลี่ยงการใช้ยาและสารเคมี (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2548)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved